

Часть 2 — Благоустройственъ законъ въ Турция

Глава I — Ширина на улицитѣ

Членъ 1. Ширината на улицитѣ е раздѣлена на петъ класа: ширината на първия класъ ще бѣде най-много двадесетъ аршини; на втория класъ — петнадесетъ; на третия — дванадесетъ; на четвъртия — десетъ и на петия — осемъ. Сжществующи днесъ задънени улици ще си останатъ отъ шестъ аршини и най-много до осемъ аршини ширина.

Чл. 2. Аршинътъ по тоя законъ е равенъ на 0.758 м. Щомъ се опредѣли колко аршини трѣбва споредъ закона да е широка всѣка улица, ще се напише на една черна дъска, която ще се окачи на главно мѣсто на улицата.¹⁾

Чл. 3. Раздѣлянето улицитѣ на класове и опредѣлянето на ширината ще се решава въ Цариградъ при Цариградската префектура, а въ провинциитѣ отъ административнитѣ съвети. Потрѣбното ще се извършва следъ като се направятъ нужнитѣ запитвания въ Цариградъ отъ Високата Порта, а въ провинциитѣ — отъ вилаетския губернаторъ.

Чл. 4. Улицы, които сега сж по-широки отъ опредѣлената въ първия класъ ширина, ще се оставятъ въ сжщото положение. Ширината на горнитѣ, както и на други извънредно главни улици ще бѣде споредъ мѣстнитѣ условия, отъ двадесетъ до четирисотъ и повече аршини. Въ общата харта, която ще се състави въ Цариградъ и въ другитѣ харти за вилаетски и други градове, ще се показва по отдѣлно размѣрътъ на широчината на улицитѣ. Въ провинциитѣ позволено е да се изменява споредъ мѣстнитѣ нужди степенъта и класътъ на улицитѣ и да се намалява и увеличава ширината на улицитѣ.

Чл. 5. Забранено е да се строятъ сгради въ дворове на молебствени домове и скели въ общи площи, въ мѣста за развлечение и най-сетне въ мѣста изоставени въ полза на обществото. Тѣй сжщо непозволено е да се изменяватъ тия мѣста по какъвто и да е начинъ и се правятъ частни. Но щомъ се появи нужда да се изменятъ и направятъ частни подобни мѣста, ще се запита Високата Порта.

Чл. 6. Забранено е да се построяватъ произволно сгради, както и мостове и пр. по-главни и др. улици, на които сж опредѣлени направленията и ширината, както и да се подновяватъ или поправятъ подобни сгради.

Чл. 7. За да се премине отъ Паша-лиманъ (Юскюдаръ) и отъ Ортакой (Румели) на горе, както и на лозята, градинитѣ и пр., които се намиратъ вътрѣ въ Босфора и задъ набрѣжията, ще може да се построи мостъ съ условие, обаче, да се започне отъ височината на шестъ аршини отъ земната повърхность, а ширината на моста да не е по-малка отъ четири аршини.

Чл. 8. Нужнитѣ мѣста за показаната въ членъ първи улична ширина, ще се взиматъ по наполовина и отъ дветѣ мѣста на пжтъ. Въ случай, че сградитѣ, които се намиратъ по едната страна само на улицата, сж построени по-рано, тогава половината частъ отъ нужното споредъ закона мѣсто ще се взима отъ незастроената страна, а другата частъ ще се взима при престоияването или подновяването на сградитѣ на срещната страна. Тия мѣста притежателя ще оставя на пжтя безплатно. Въ случай, че ширината на мѣстата, оставени по тоя начинъ на пжтя, въ сравнение дълбочината на двора надминава четвъртата частъ, стойността на останалата частъ ще се плати, по волята на притежателя, отъ градския съветъ.

Чл. 9. Улицитѣ на които ширината е еднаква или по-широка отъ опредѣлената въ чл. първи, като се покаже въ хартата по направлението на линията, ще се оставатъ въ сжщото положение и никой по никакъвъ начинъ не ще излиза на пжтя. Ако по направление ще се яви нуждата да излезе нѣкой на пжтя, тогава следъ като се опредѣли по установения законъ редъ, ще се прибира отъ заинтересующитѣ се стойността на даденитѣ отъ пжтя мѣста, както и стойността на мѣстата, които ще останатъ на пжтя изцѣло или на части поради теглението назадъ на сградитѣ, които споредъ закона за прехвърляние на имоти въ обща полза би било потрѣбно да се теглятъ назадъ.

Глава II — Направление на улицитѣ

Чл. 10. Споредъ както ще се спомене и въ чл. 12, щомъ се вземе решение за направлението на единъ пжтъ, ще се състави една харта, която като се за лепи, споредъ както е показано и въ чл. 12, върху една черна дъска, ще се закове на главно мѣсто на тоя пжтъ и сградитѣ, които тамъ ще се построятъ и подноватъ ще се означатъ върху въпросната харта.

Чл. 11. Постановленията на чл. чл. 1, 2 и 9 нѣматъ сила за мѣста, които служатъ за площи, кръстопжтища и крайбрѣжия или съ други думи за пжтища, на които само отъ едната страна може да се строятъ сгради. Хартитѣ по направлението на тия улични мѣста ще се съставятъ най-напредъ и следъ като се опредѣли ширината имъ съгласно мѣстнитѣ условия, ще се прилагатъ точно, когато се строятъ или подновяватъ сгради.

Чл. 12. При нужда да се откриятъ нови улици при мѣста съсъ или безъ сгради, или да се разширятъ сжществующи улици, или пъкъ да се управи направлението имъ, тогава отъ страна на градскитѣ управления ще се съставятъ надлежни харти и съ особни писма ще се съобщатъ на интересующитѣ се притежатели. За туй уведомяване ще се взима една удостоверение отъ махлата разписка (илмихаберъ). Следъ като се изучатъ съставенитѣ харти, интересующитѣ се притежатели, ако иматъ да направятъ нѣкои възражения, ще трѣбва да ги направятъ по установения редъ въ расстояние на тридесетъ и единъ дена подиръ съобщението. Възраженията, както и хартитѣ ще се изучатъ въ общинскитѣ управления, а следъ туй ще

1) Единъ архитектурнически аршинъ е равенъ на 24 пръсти — 288 черти — 3456 точки — 0.758 м.; 1 пръстъ = 12 черти = 144 точки = 0.0316 м.; 1 черта = 12 точки = 0.0026 м.; 1 точка = 0.0002 м.; Единъ частъ расстояние = 7500 архит. аршини = 5685 м. Единъ уваръ (дюлюмъ за земи) = 1600 кв. архит. аршини = 919.3024 кв. метра или : 9 ара, 19 кв. м., 30 кв. децим. и 24 кв. см. Единъ уваръ = 4 лехи, една леха = 400 кв. архит. аршина. Единъ уваръ (дюлюмъ за лозя) = 1600 кв. метри, а споредъ турската официална мѣрка означана върху каменнитѣ перила на Свиленградския сводовъ мостъ надъ р. Марица, 1 дюлюмъ за лозя има 1573 кв. м.

се изпращатъ въ столицата на Цариградската префектура, а въ провинциитѣ — на мѣстнитѣ правителства. Следъ като тѣ се прегледатъ и приематъ отъ съвета на Цариградската префектура и административнитѣ съвети, ще се извършватъ, съгласно чл. 9, нужнитѣ формалности по мѣстата, които ще се взематъ или ще се дадатъ.

Чл. 13. Ако нѣкоя сграда трѣбва да се рѣже, съгласно хартата и не я изрѣзва самоволно притежателя, тя ще се изрѣже отъ градското управление, което е длъжно да построи лицето на сградата, както е било по-рано и да измени вътрешността ѝ — стаи, зимници, щерни и пр., които се намиратъ подъ земята и сѣ станали негодни за работа отъ рѣзането. Въ случай, обаче, че притежателя на сграда, която се рѣже, пожелае да вземе стойността ѝ, тогава той — споредъ приготвения планъ и подиръ открито публично малонаддаване — ще получи стойността ѝ и ще построи сградата си както той иска. Ако прирѣзване на една сграда съ зимникъ, зимнични стаи, щерни и др. подобни, една частъ отъ тѣхъ оставъ подъ пѣтя, а другитѣ имъ части сѣ подходящи за работа, тогава нужнитѣ стени и други разноски по отдѣлянето на подходящитѣ за работа части ще се платятъ заедно съ другитѣ разноски по построяване лицето на сградата. Но не ще има никакво право притежателя да настоява на притежанието си и да иска отдѣлно стойността на зимникъ, щерни и пр., които сѣ останали на пѣтя и лишаватъ притежателя отъ всѣкакво право на притежаване.

Чл. 14. Споредъ както е показано и въ чл. 13, ако притежателя на сградата се принуди поради направлението на пѣтя да отстъпи освенъ припадающата нему законна частъ и друго още мѣсто, стойността на тоя излишѣкъ ще се опредѣли и плати отъ градския съветъ споредъ установения редъ въ закона за прехвърляне на частни имоти въ обща полза.

Чл. 15. Като не се гледа на съизволенieto на притежатели на имоти, които не се съгласяватъ да изпълнятъ чл. чл. 13 и 14, съгласно установения редъ въ правилника за прехвърляне на имоти за обща полза, ще се взима сградата отъ властѣта и ще се изрѣзва и поправка отъ градския съветъ, подкрепянь отъ мѣстното правителство.

Чл. 16. Желаящи да продадатъ частъ по частъ мѣста за да се построятъ сгради върху необработени земи, лозя и бостани и да се основе нова махала, ще се задѣлжаватъ да отпускатъ тамъ безплатно и споредъ нуждата мѣсто за единъ участѣкъ и едно училище и да построятъ тротоари и канали до края на границитѣ на реченитѣ мѣста съобразно съ показанъ отъ Цариградската префектура планъ. Притежателя на подобни земи най-напредъ заедно съ прошение ще даде на Цариградската префектура и една харта и ако следъ нужната кореспонденция съ надлежнитѣ учреждения се постанови дали споредъ мѣстността и общитѣ здравословни условия има нѣкаква пречка или не за построяване на сгради въ ония земи и дали има тамъ нужда или не за постройка на единъ участѣкъ и едно училище и ако въ края на изследванията се докаже, че нѣма никаква пречка да се преобърне въ махала онуй мѣсто, тогава върху неговата харта ще се начертаятъ, както е опредѣлено въ тоя законъ, улицитѣ и като се покажатъ и мѣстата на участѣка

и училището, ще се изпрати на Високата Порта и следъ като се провѣратъ отъ държавния съветъ, ще се направи нужното запитване и ще се издава официално разрешение въз основа императорско ираде, което ще се издаде.

Чл. 17. За да станатъ мюлкъ (частна собственостъ) сградитѣ, които ще се построятъ върху показани въ чл. 16 било държавни, било вакѣфски необработени мѣста, като наемна платка на почвата ще се опредѣли единъ наемъ (мѣстото е неотчуждаемо).

Чл. 18. Въ мѣста, които оставатъ на улица поради откриване на нова или разширяване на стара улица и стопанинѣтъ имъ е изгубилъ правото да ги владѣе, той (притежателя) не ще може да копае въ тѣхъ зимникъ и др., но само ако му се заповеда отъ градския съветъ, ще може да вдигне камѣнитѣ, тухлитѣ, стенитѣ и др. развалини, които се намиратъ въ гореказанитѣ мѣста. Ако тия работи не се вдигнатъ отъ страна на притежателя, следъ като се покани два пѣти въ разстояние на петнадесетъ дни, ще се направи нужното отъ градския съветъ, а разноскитѣ ще се плататъ отъ материала на развалинитѣ, който ще се продаде.

Глава III — Регулиране на опожарени мѣста

Чл. 19. Мѣста, по които сѣ изгорѣли повече отъ десетъ кѣщи, ще се раздѣлятъ и уравниатъ изново като ниви по следния начинъ: ще се рисува една обща харта, въ която ще се покаже първоначалното състояние на мѣстата съ улицитѣ преди пожара и повърхността на всѣки дворъ и като се начертаятъ съгласно чл. 8 съ червени черти ширинитѣ и направленията на околнитѣ и вътрешнитѣ улици, ще се смѣтнатъ общитѣ щети, които падатъ съразмѣрно първоначалното количество на всѣки дворъ, ще се регулиратъ двороветѣ по възможность квадратни или продължени, като се има предъ видъ първоначалната имъ важность и стойность и като се сравнява и смѣта новата лицева дължина съ първоначалната. Дава се на всѣки притежатель на дворъ съгласно хартата по едно обявление, въ горната частъ на което ще има начертана и хартата.

Чл. 20. Заджнени улици, които се намиратъ въ опожарени мѣста, ще се орегулиратъ споредъ мѣстнитѣ нужди и условия, като или ще се откриватъ или затворятъ — унищожатъ.

Чл. 21. Съставянето и изпълнението на въпросната въ чл. 19 харта ще става съгласно чл. 12 и мѣстата, които се взематъ за разширение на улици, ще се оставятъ безплатно отъ страна на притежателя съ условие, обаче, взиманото мѣсто да не надминава четвъртата частъ отъ повърхността на всѣки дворъ. Бостани, лозя, градини и дворове, които се намиратъ вътре и около опожарени мѣста, ще се третиратъ въ случая като опожарени.

Чл. 22. Ако стане нужда да се размѣстатъ нѣкои дворове при орегулиране на опожарени мѣста, притежателя на всѣки такъвъ дворъ ще може да пренесе развалинитѣ въ собствения си новъ дворъ.

Чл. 23. Сгради, които сѣ останали здрави въ опожаренъ кварталъ, или не е забранено по чл. 50 тѣхното поправяне, ще се считатъ вънъ отъ постановле-

нията на чл. 19 и третиратъ съгласно чл. чл. 10 и 11 относително улициѣ съ установени регулации.

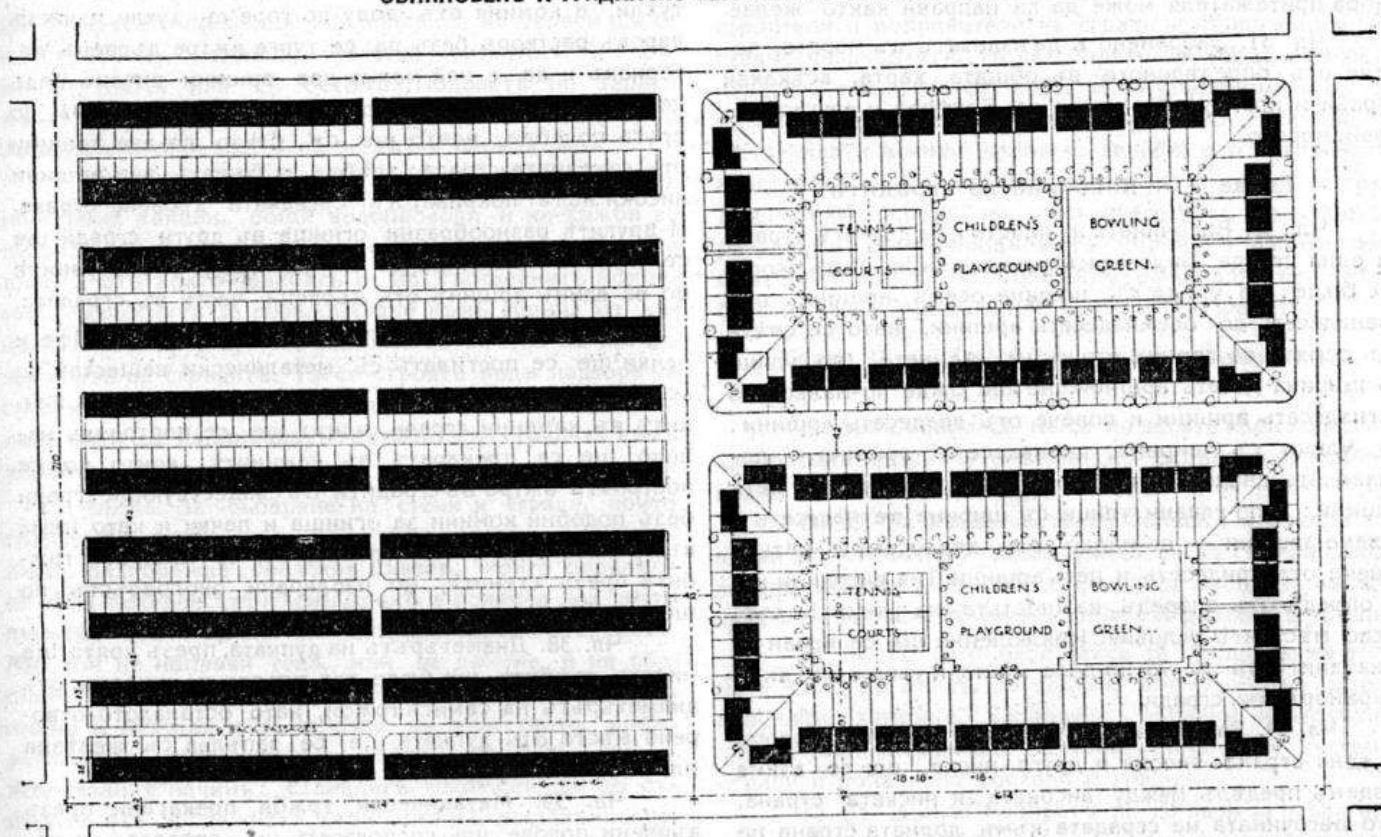
Чл. 24. Ако при откриване на нова или разширяване на стара улица единъ дворъ остане малкъ или негоденъ за построяване на кѣща, съседнитѣ стопани сѣ длѣжни да дадатъ необходимото мѣсто срещу прилична стойностъ на притежателя на малкия негоденъ дворъ. Ако стопанинътъ на малкия дворъ не се съгласи на това, ще му се предложи да го продаде на съседния притежателъ на голѣмъ дворъ. Но ако и дветѣ страни откажатъ, тогава градскиятъ съветъ ще опредѣли една цена и ще купи малкия дворъ.¹⁾

съ ширина осемъ аршини — не ще надминава единъ аршинъ.

Чл. 26. Съ условие границитѣ да не надминаватъ показанитѣ въ чл. 25 размѣри, позволено е да се построяватъ на втория и третия етажи къмъ лицето на улицата еркери и балкони, но и тѣ ще бждатъ високи най-малко петъ аршини отъ повърхността на земята. Ширината имъ не ще надминава третата частъ отъ дължината на лицето на етажа въ който се намиратъ и само по нужда на искусството ще се позволяватъ по лицето на улици изкривени еркери.

Чл. 27. Между балкони и еркери на две доле-

ОБИКНОВЕНО И ГРАДИНСКО РЕГУЛИРАНЕ И ЗАСТРОЯВАНЕ

ФИГ. 12. Отъ 10 декари земя сѣ образувани въ лѣво 5 квартали за 340 казармовидни кѣщи (фиг. 15) и за 6 улици по 13 м. и 6 плѣтки по 2.80 м. широки; а въ дѣсно въпросътъ е рѣшенъ: сѣ два градински квартали за 80 отдѣлни здания сѣ 160 кѣщи, сѣ 3 само улици по 13 м. широки и сѣ 6 просторни игрища за разни спортове въ срединитѣ на кварталитѣ. Въ първия случай на една кѣща се падатъ 72 кв. м. сѣ лице 6.30 м.; а въ другия случай 229 кв. м. сѣ лице 7.50 м. Улицитѣ струватъ 250,000 зл. лв. срещу 112,000 зл. лв. въ 2-ия случай; а общата стойностъ на една кѣща — при еднаква цена на земята — е, 1150 зл. лв. въ 1-ия случай срещу 1600 зл. лв. въ 2-ия случай. Очевидни сѣ предимствата на градинското регулиране спрямо изживяло вече времето си прекалено экономично трупане на човѣшки жилища. За обикновени и градински населени мѣста се разправя въ дѣлъ II-ри на „нарѣчника“.

Глава IV — Издадености на здания по лицето на улицата

Чл. 25. Освенъ опредѣленитѣ съ тоя законъ издадености (чикми) по лицето на улици, не ще се допускатъ други, като за всѣки етажъ ще се смѣтатъ отъ неговата лицева стена. Направлението на партера ще се опредѣля съгласно чл. първи, а за горнитѣ етажи — въ сравнение съ партера, гдето има еркери и балкони. Ширината на издадености при широки улици, площади и крайбрѣжия ще бжде единъ аршинъ и осемнадесетъ прѣсти. Въ улици съ ширина дванадесетъ и повече аршини — единъ аршинъ и дванадесетъ прѣсти. Въ улица съ ширина десетъ аршини — единъ аршинъ и шестъ прѣсти и въ улици

пени здания ще се оставятъ четири аршини и ако се появи нѣкоя распря между притежателитѣ, ще се задѣлжава всѣки единъ отъ тѣхъ да направи балкона и еркера си два аршини далечъ отъ границата на съседния дворъ.

Стари еркери, които иматъ по-малко отъ петъ аршини височина отъ повърхността на земята, ще се премахнатъ при поправянето на лицето на сградитѣ съ подобни еркери.

Чл. 28. Издадености на прагове на врати ще бждатъ единъ прѣстъ; валчести и плоски колони (стълбове) — два прѣсти; первази на прозорци и желѣзни капаци — четири прѣсти; трѣби и олуци за дъждовна вода, черчевета сѣ стѣкла поставени предъ дюкяни, желѣзни пармаклѣжи на прозорци на подземни етажи и дюкяни — шестъ прѣсти; стрѣхи заедно съ олуцитѣ и поне на четири аршини височина

1) Не е казано какво ще разпорежда по-нататѣкъ кметството съ откупеното мѣсто. Тая наредба отговаря на чл. 17, пунктъ е) и ж) отъ нашия бл. законъ (авт.).

— единъ аршинъ; слѣнчобрани предъ дюкяни и магазини ще бждатъ окачени на четири аршини отъ повърхността на земята, сжрѣци и др. подпори върху стѣнитѣ — на височина три аршини отъ земята. Тия сжрѣци и др. подпори ще бждатъ два аршина дълги, и фенери съ петролъ, подпрени на стениѣ, ще бждатъ на четири аршини височина и издадени къмъ улицата два аршина и два прѣсти.

Чл. 29. Строго е забранено да се строятъ и отварятъ върху улици: стълби, стѣпала, подпорки, прозорци на зимници и др. издадености и ями.

Чл. 30. Лицата на сгради само отъ къмъ улици, площади и крайбрѣжия се подчиняватъ на отреденитѣ въ закона издадености (чикми), а лицата отъ къмъ двора притежателя може да ги направи както желае.

Чл. 31. Забранено е да излизатъ въ морето, повече отъ опредѣленото въ общата харта, всѣкакви сгради и крайбрѣжия вжтре въ Босфора и другаде покрай морето.

Глава V — Височина на сградитѣ

Чл. 32. Височината на лицето и на другитѣ страни на една сграда, било къмъ улицата било къмъ двора, ще бжде: по улици съ ширина осемъ аршини, отъ дванадесетъ до осемнадесетъ аршини, като се смѣта отъ земята до горния етажъ на зданието; по улици съ ширина десетъ аршини, не ще бжде по-малко отъ петнадесетъ аршини и повече отъ двадесетъ аршини; по улици съ ширина дванадесетъ аршини — по-малко отъ двадесетъ и повече отъ двадесетъ и петъ аршини; а по-главни улици съ ширина петнадесетъ и повече аршини — по-малко отъ двадесетъ и петъ и повече отъ тридесетъ и петъ аршини. Тия височини ще се опредѣлятъ споредъ важността на улицитѣ съгласно мѣстнитѣ условия. Изключение ще се прави за показанитѣ въ чл. 76 по-долу мѣста и улици и за вили и крайбрѣжни сгради.

Чл. 33. За височина на една сграда върху дворъ съ една страна висока и друга ниска, ще се взима срѣденъ предѣлъ между високата и ниската страна, като височината на сградата къмъ долната страна не ще надминава законния предѣлъ — шестъ аршини смѣтано отъ земята на ниската страна, а височината на жглови сгради ще отговаря на лицето на главната улица, по която се намира.

Чл. 34. По улици съ установени регулации е забранено да се строятъ едноетажни (безъ етажъ отгоре) дюкяни и магазини. Притежателя на въздуха (горната частъ) на дюкянь безъ въздухъ ще бжде задълженъ, ако иска да преустрои етажитѣ си, да разруши и долния партеренъ дюкянь и го построи изново какъвто е билъ по-преди безъ да иска отъ притежателя на дюкяна нито една пара срещу строителнитѣ разноси на дюкяна. Стопанинътъ пъкъ на дюкяна нѣма право да пречи за събарянето на дюкяна нито пъкъ да иска обезщетение за вреди и загуби. Ако по регулация се вземе за улица повече мѣсто отъ опредѣлената законна частъ, притежателя на въздуха ще бжде задълженъ, ако е възможно, да даде мѣсто на притежателя на дюкяна срещу прилична стойностъ; ако ли пъкъ дюкяньтъ отива изцѣло за улица, общинскиятъ съветъ плаща на притежателя стойността на дюкяна. И понеже отъ това стопанинътъ на въздуха добива

ново лице къмъ улицата¹⁾, той ще заплаща на градския съветъ една прилична такса на име Шерифие. Ако освенъ дюкяна и притежателя на въздуха би изгубилъ за улица повече отъ законното мѣсто, стойността на тоя излишѣкъ ще се опредѣля и му се плаща отъ градския съветъ.

Чл. 35. Наредбитѣ на чл. чл. 32, 33 и 34 не се отнасятъ за държавни и благотворителни сгради. За недвижими имоти зависими отъ тия последни сгради реченитѣ наредби ще се прилагатъ както се прави това и за частни имоти.

Глава VI — Противопожарни средства

Чл. 36. Огнищата ще се правятъ отъ камѣкъ или тухли, а коминия отъ долу до горе съ тухли и чистъ варовъ разтворъ безъ да се турга вжтре дървенъ материалъ и да е най-малко два аршини високъ надъ покрива. Комини въ дървена сграда прилепена до друга подсбна, които ще сж близо до два аршини отъ съседната сграда, трѣбва да бждатъ два аршини високи надъ покрива отъ съседната дървена сграда. И другитѣ разнообразни огнища въ други сгради ще се строятъ по начинъ да сж изолирани отъ странитѣ по на единъ аршинъ отъ дървени части въ сградата.

Чл. 37. Преднитѣ страни на огнища за кафе и печки ще се постилать съ металически вещества до осемъ прѣсти най-малко ширина и трѣбитъ на печкитѣ въ каменни сгради, които ще се построятъ изново, ще се прекарать въ коминитѣ, които ще се построятъ вжтре въ сградитѣ. Въ сжществующи сгради безъ подобни комини за огнища и печки и като нѣма възможностъ да се построятъ, ще се изкаратъ трѣбитѣ презъ стениѣ, но изолирани околорѣстъ по шестъ прѣсти.

Чл. 38. Диаметрътъ на дупката, презъ която ще минатъ трѣбитѣ, ще бжде два прѣсти по-широкъ отъ диаметрътъ на самитѣ трѣби, като останалото отворено мѣсто отъ дупката ще се запълва съ желѣзна плоча или съ тухли.

Чл. 39. Металически трѣби прекарани презъ дървени подозе ще се полагать въ срѣдата на черепни кюнѣи съ отворено мѣсто два прѣсти. Не ще се позволява да се строятъ кухни въ етажи на дървени сгради.

Чл. 40. Хановетѣ ще бждатъ каменни и сводни или съ желѣзни гредици. Не ще може да се строи дървена сграда извънъ стаитѣ — въ дворното мѣсто на хана. Макаръ че е позволено по вишегласие на стопанитѣ да се строятъ каменни дюкяни въ срѣдата на ханско дворно мѣсто, задължително е, обаче, да се оставя най-малко осемъ аршини расстояние между четиритѣ страни и вжтрешното лице на ханскитѣ стени.

Чл. 41. Фурни, бани, фабрики и други дюкяни, въ които се употребява огънь и се работи нощемъ, ще бждатъ съ огнеупорни стени, а вратитѣ и кепенцитѣ имъ — металически. Фабрики и дюкяни на лѣячи и желѣзари ще бждатъ масивни и сводни или съ желѣзни гредици, а вратитѣ и кепенцитѣ имъ — металически. Изобщо покривитѣ на дюкянитѣ ще сж металически, а керемиднитѣ покриви ще се измазватъ съ варовъ разтворъ.

1) Смысла е, че тоя който владѣе въздуха надъ дюкяна, притежава и мѣстото задъ дюкяна.

Чл. 42. Магазины за леснозапалителни вещества, за дървенъ материалъ, вжглища и пр. се допускатъ на безопасни мѣста и се строятъ масивно и съ желѣзни врати и кепенци. Подътъ — дюшемето — на магазини за дървено масло, катранъ и други тѣмъ подобни леснозапалителни вещества, ще бѣде дълбокъ най-малко петъ аршини отъ повърхността на улицата.

Чл. 43. Дърва за палене на фурни, бани и пр. и строителни дървени материали ще се складирайтъ или въ масивни сгради, или на открити широки мѣста настрана. Дюкянитъ на вжляри ще бѣдатъ масивни съ засводени плафони или съ желѣзни гредици и тухли.

Чл. 44. Позволено е да се правятъ върху сградитъ тераси и прозорци, но подовѣтъ на тераси ще се постила съ каменни, тухлени, циментови и керамични плочи или съ бетонъ. Подовѣтъ на тераси върху паянтови сгради ще се постила съ цинкъ или ламарина и оградятъ съ желѣзни пармаклѣци.

Чл. 45. Разносикътъ по постройка и подържане на главни канали, общи водопроводи и на трѣби за петролъ изъ улицитъ, сж за смѣтка на официалната властъ, отъ която зависятъ и на съответнитъ компании. Разносикътъ за разклоняване къмъ здания на канали и водопроводи сж напълно за смѣтка на притежателитъ на сградитъ. Тѣ се строятъ подъ надзора на градското управление и се вързватъ съ главнитъ канали безъ да надминаватъ границитъ на сградата къмъ улицата.

Чл. 46. За събаряне на стени и сгради, които грозятъ на самосрутване или сж нездравословни жилища, разпорежда градския съветъ, който опредѣля за това петнадесетдневенъ срокъ и поканва два пѣти писмено притежателя да извърши самъ събарянето. Ако той не направи това, или не приеме и не подпише поканата, тя се подпечатва отъ махленскитъ имами и мухтари и се запазва въ кметството, което разпорежда да се извърши събарянето d'office по долепоказания начинъ: станалитъ разноски ще се събиратъ отъ продажната стойност на достатъчно количество паднали отъ събарянето разни строителни материали, които ще се продадатъ въ присѣствие на имамитъ, мухтаритъ и полицейскитъ чиновници.

Ако надлежнитъ общински чиновници и архитекти доложатъ писмено, че не е възможно да се отложи събарянето на освидетелствувани отъ тѣхъ зидове и здания и щомъ стопанина не желае да изпълни тѣхното решение, тѣ поканватъ махленскитъ имами и мухтари и околийския началникъ да направятъ ново освидѣтелствуване, за което съставятъ протоколъ. Тоя протоколъ се прилага d'office за смѣтка на стопанина.

Глава VII — Запретени поправки

Чл. 47. Забранява се да се поправятъ еркери въ всички улици гдето височината имъ е по-малка отъ петъ аршина надъ тротоара.

Чл. 48. Позволены сж необходими поправки въ горни етажи на сгради, които се режатъ за улици. Но е забранено да се бара партерния етажъ за каквито и да е поправки преди да се освободи отчуждаемата му частъ за улица.

Глава VIII — Позволителни

Чл. 49. За нови строежи и за всѣкакви поправки се плащатъ задължително строителни такси съгласно глава девета по-долу. Разписката за тия такси се счита като позволително и се строи съвсемъ свободно щомъ се спазватъ: глава седма по-горе, утвърденитъ регулации, настоящия законъ и неговитъ научни и професионални наредби.

Чл. 50. Позволително и за нови строежи и за поправки се издава следъ като се събере данѣка за недвижимия имотъ на стопанина, наема на вакѣфа и таксата за сметѣта, до колкото не пада тая такса въ тежоба на наематели.

Чл. 51. Щомъ нѣкой подаде заявление противъ строители и поправители на сгради и поиска прекратяване на работитъ, тѣ се спиратъ за срокъ отъ петнадесетъ дни, ако тоя, който иска спирането имъ, де-позира въ кметството залогъ или лична гаранция за че ще плати всички вреди и загуби, ако сждебнитъ власти решатъ спора въ негова вреда. Като изтече 15 дневниятъ срокъ, на шестнадесетиятъ день ще се разрешава да се продължатъ спренитъ работи, ако сждебнитъ власти не съобщатъ официално на кметството, че сж продължили срока за спирането.

Глава IX — Такси за нови строежи и за поправки

Чл. 52. Събира се такса по десетъ пари на всѣки квадратенъ аршинъ, смѣтано по отдѣлно за всички етажи на дадено здание.

Чл. 53. За издадености на балкони и еркери въ всѣки етажъ покрай главни улици не се събира такса до два аршини дължина; а за всѣки аршинъ въ повече отъ два, ще се взима такса по двадесетъ гроша.

Чл. 54. Не се събира такса за поправка: на долната частъ на кѣщи, на черни, влагалища на вода, кладенци, зимници, капандури, дървени и желѣзни пармаклѣци, керемиди, балкони, асмаклѣци, дѣсчени огради и долапи на бостани и градини.

Чл. 55. Ще се събиратъ по 20 пари за всѣки аршинъ дължина на дворово заграждане съ зидъ или съ здание. Отъ сгради на магазини и фабрики за пиятия освенъ строителната такса съгласно тоя законъ, ще се събиратъ и хиляда гроша за поставяне на всѣки котелъ; а въ случай на поправка или изменение — още двеста и петдесетъ гроша.

Чл. 56. Не се взима никаква такса за постройка и поправка на: молебни домове, училища, казарми, болници и други държавни благотворителни строежи; но въ всички случаи ще се иска и издава бесплатно нужното за тѣхъ позволително. За недвижими имоти и акарети къмъ гореизложенитъ заведения ще се прилагатъ сжитъ формалности, като за частни недвижими имоти и акарети и ще се събиратъ по тѣхъ всички видове такси и други разходи.

Чл. 57. За поправка на барака ще се събира половината отъ таксата за нова барака; а за обикновени поправки на други сгради ще се събира обща такса: отъ 5 гроша за кѣщи до 50 кв. аршини; 10 гр. за кѣщи отъ 50 до 100 кв. арш.; 30 гр. за кѣщи съ повече отъ 100 кв. арш. но безъ пристройки къмъ тѣхъ и 40 гр. за по-голѣми отъ 100 кв. арш. кѣщи съ разни пристройки.

Чл. 58. За поправка на дюкяни до 30 кв. арш. ще се събира 15 гр. такса и за по-голъми—30 гр.; а за поправка на дюкяни подъ кжши ще се събира такса отдѣлно за поправка на кжщата и за всѣки дюкянъ по отдѣлно.

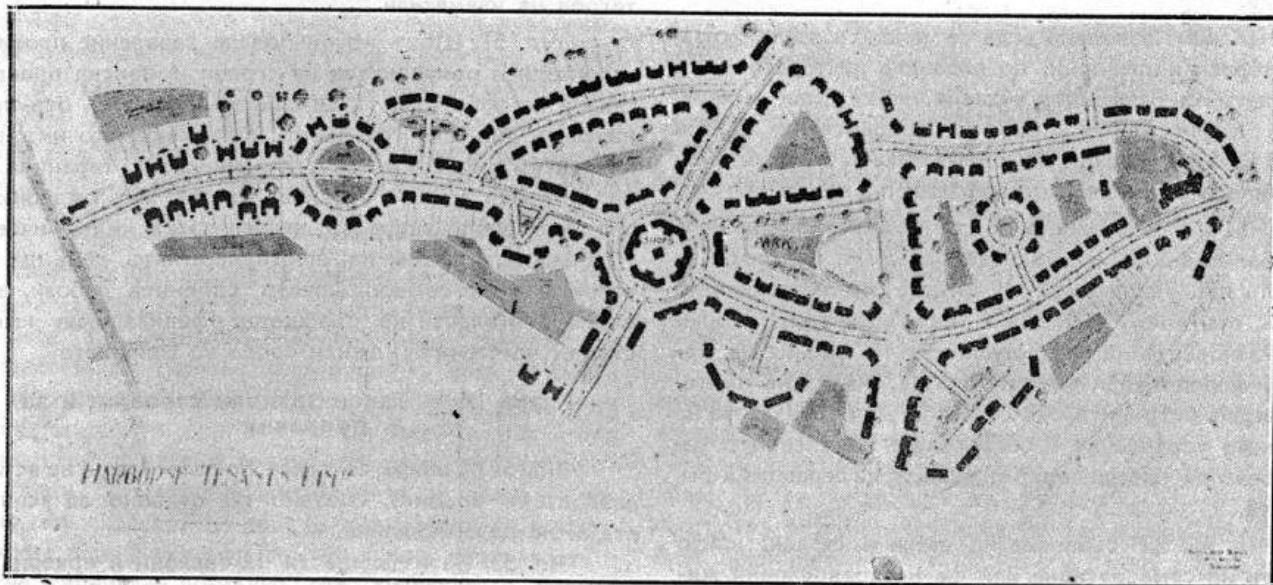
Чл. 59. За каквато и да е поправка на хамами (бани), чаршии, обори, стаи за работници, перачници, сапунджийници и други тѣмъ подобни заведения ще се събира обща такса по 30 гр. и още по единъ грошъ за всѣки кв. аршинъ отъ вжтрешността, която се поправя.

старшинството имъ и споредъ сезона отъ 10 до 50 гроша надница, плюсь таксата за параходъ или желѣзница и други разноси за конь и пр. Все тѣй имъ се плаща, когато ги изпращатъ и за други изучвания.

Чл. 67. Плащатъ се командировачнитѣ пари на архитектитѣ отъ съответнитѣ благотворителни държавни и вакѣфски учреждения, независимо дали прегледанитѣ и изучвани отъ тѣхъ строежи ще се извършватъ отъ властта или — не.

Чл. 68. За изучвания на сирашки недвижими

ГРАДИНСКО РЕГУЛИРАНЕ СЪ ИЗВИТИ УЛИЦИ

ФИГ. 13. Извити улици се налагатъ, освенъ отъ стрѣмностъ на земята, още и отъ гледището да се избѣгне винаги тягостното монотоние на много дългитѣ прави улици. Въ извити улици по е умѣрено течението на въздуха и вѣтроветѣ и околото се радва по неспринудено на разнообразни гледи. Сполучливо е разположена тукъ чаршията въ средния кръгълъ пунктъ на населеното мѣсто; а изъ другитѣ му части целесъобразно сж отредени мѣста за разни игрища, обществени сгради, градини и пр.

Чл. 60. За поправка на стаи и магазини вжтре въ ханове ще се събира такса 15 гроша до 30 кв. арш. и 30 гр. за повече отъ 30 кв. аршини.

Чл. 61. За поправка на оградни стени около бостани и градини ще се събира обща такса 10 гроша; а когато се взема позволително за поправка и на сграда въ една градина, за поправкитѣ на околнитѣ стени не се взема отдѣлно позволително.

Чл. 62. Въ градоветѣ до десетъ хиляди жители ще се събира една пета ($\frac{1}{5}$) отъ горнитѣ такси; за градове отъ десетъ до сто хиляди жители — половината; а за Цариградъ и по-голъмитѣ градове ще се събиратъ такситѣ изцѣло.

Чл. 63. Всѣко позволително за поправка има сила за една година отъ датата на издаването му.

Чл. 64. Освобождава се отъ всѣкакви такси строежа на селско-стопански сгради, като: плѣвници, яхъри, сайванти, хамбари и пр., въздигани въ чифлици изъ градски землища.

Глава X — Технически такси

Чл. 65. Не ще да се взиматъ никакви такси за изучвани отъ цариградската префектура постройки и поправки на благотворителни, държавни и вакѣфски сгради, като: джамии, училища, казарми, болници и пр.

Чл. 66. Архитекти, които изпраща Цариградската префектура за изучване на благотворителни, държавни и вакѣфски сгради, получаватъ споредъ

имоти съ стойностъ отъ хиляда до двадесетъ хиляди гроша ще се взиматъ двадесетъ и петъ гроша, а за по-горе отъ двадесетъ хиляди — петдесетъ пари на всѣки хилядо гроша.

Чл. 69. За подробни технически изучвания архитекта взема отъ своитѣ частни клиенти по 50 пари на всѣки хилядо гроша отъ стойността на съответнитѣ строителни работи.

Чл. 70. За инженерски и архитектурски експертизи се заплащатъ по 50 гроша на день, а на други не технически експерти по 25 гроша на день.

Чл. 71. Сумитѣ по чл. 70 по горе се предплащатъ отъ заинтересованитѣ; а когато експертътъ трѣбва да се яви въ сѣдилището, предплаща му се половината сума.

За планове и скици не се плаща въ случая отдѣлна сума; а когато се касае за спорове между бедни хора, събира се половина експертна такса.

Чл. 72. За планове и скици на празни мѣста се взематъ двесте гроша за петъ хиляди кв. аршини и по една пара за всѣки кв. аршинъ отъ петъ хиляди нагоре. Сжщото важи и за държавни и вакѣфски имоти.

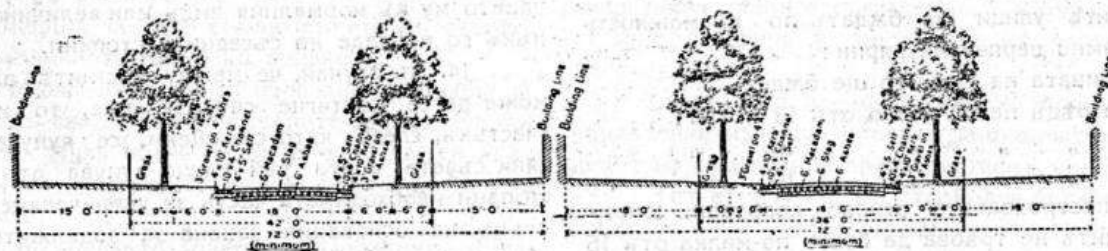
Чл. 73. За регулационенъ планъ на новообразуеми квартали отъ празни не населвани мѣста ще се взима такса: по четири пари за всѣки кв. аршинъ до петъ хиляди кв. аршини; по три пари на всѣки кв. аршинъ отъ 5000 до 15000 кв. арш. и по две пари отъ

всѣки кв. аршинъ за повече отъ 15000 кв. арш. Сжщото важи и за държавни и вакѣфски имоти.

Чл. 74. Всѣки заявителъ за спиране на започнати строежи внася 25 гроша такса за огледи, призовки и пр. Тая такса остава въ тежестъ на страната, която загуби дѣлото.

Чл. 75. Не се плаща нищо на чиновниците, които се изпращатъ за изучаваня на държавни и вакѣфски сгради вжтре въ града; но за извънъ града ще имъ се плаща отъ надлежното учреждение таксата за параходъ, наема на конь и други подобни разности.

Чл. 76. Ще се различаватъ три вида сгради, които ще се разрешаватъ по надлеженъ редъ изъ разнитѣ части на столицата и на другитѣ градове.

ФИГ. 14. — Напрѣчни профили на минимално широки булеварни улици: лѣвата 13 м. и дѣсната 11 м. Допускатъ се въ такива улици дървчета съ малки коронки, когато зданията сж на навжтре отъ уличнитѣ линии и самитѣ улици не сж усойничевни. Мѣржитѣ сж стѣпки по 0.31 м.

Първиятъ видъ сгради ще сж напълно масивни: четиритѣхъ имъ стени надъ основитѣ до третиятъ етажъ ще сж най-малко тухла и половина дебелы; а въ третиятъ етажъ — една тухла; вжтрешнитѣ раздѣлителни стени въ първия и втория етажи ще сж дебелы осемъ прѣсти или една тухла, а по-горе — четири прѣсти. Гредитѣ ще сж желѣзни съ засводени междини отъ тухлы на цементовъ разтворъ или желѣзобетонъ. Покривнитѣ конструкции ще сж сжщо отъ засводени желѣза съ огнеупорни покриви; но ще се допускатъ покриви и като за вториятъ и третиятъ видове сгради. Вториятъ видъ сгради ще сж полумасивни съ здрави основи, масивни стени по една и половина тухла въ първия етажъ и по една тухла въ втория и третия етажи, дюшемета, тавани и покривни конструкции дървени, а покрива отъ керемиди положени на слой отъ глина. Третиятъ видъ сгради сж отъ основата до покрива отъ дървенъ материалъ и съ покривъ, както вториятъ видъ сгради отъ керемиди положени на каль. Четиритѣ околни стени ще сж осемъ прѣсти дебелы и свързаны въ всѣки етажъ съ желѣзни връзки и издигатъ единъ аршинъ надъ покрива. Дървенитѣ кжщи трѣбва да сж отдалечени осемъ аршини една отъ друга; а когато бждатъ една до друга, тѣ се раздѣлятъ съ масивна огнепазителна стена издигната по-високо отъ покрива.

Чл. 77. Дозволяватъ се неограничено дървени сгради само въ градини край Босфора и кьшковые по лозя.

Чл. 78. Дозволено е да се въздигатъ и многоетажни дървени сгради съ спазване надлежно отреденитѣ максимални височини.

Чл. 79. Дюкяни и магазини, въ които се упражнява нѣкое занятие съ огънь или се пазятъ и продаватъ въ тѣхъ леснозапалителни нѣща, биле тѣ уединени или подъ кжщи съ желѣзни греди и тухлы, ще иматъ сводови тавани и желѣзни врати и прозорци; а огнищата имъ ще се праватъ въ мѣста съгласно тех-

никата, за да нѣма никаква вжтрешна и вѣнкашна пожарна опасностъ и други вреди и безпокойства.

Чл. 80. При постройка на сгради отъ каквѣто и да е видъ ще се спазватъ безпрекословно всички предпазителни и здравословни наредби на общинскитѣ съвети и на тѣхнитѣ технически и други органи.

Глава XII — Наказания

Чл. 81. Ако архитектъ или притежателъ на сгради нарушатъ утвърдени регулации, издадени дозволителни билети, утвърдени строителни планове и правилници и настоящиятъ законъ, съставя се актъ на провинениятъ, който се глобява до една турска лира и се спиратъ незаконнитѣ строежи, докато се отстранатъ незаконно извършенитѣ работи. Архитектъ, който се

провини по тоя начинъ три пѣти, на третиятъ пѣтъ ще му се възбранява да упражнява професията си презъ една година време¹⁾.

Чл. 82. Архитекти, които се провинатъ въ неизпълнение на чл. чл. 47 и 48 на тоя законъ до-сежно запретенитѣ поправки, ще имъ се отнема правото за професионална практика презъ шестъ месеци време; за втори пѣтъ — презъ една година и за трети пѣтъ — презъ три години време.

Чл. 83. Който започне да строи безъ дозволителенъ билетъ и безъ да си е платилъ строителната такса, глобява се въ размѣръ на таксата, като плаща двойна текса.

Чл. 84. Двойна такса се плаща и когато бжде измененъ безъ дозволение утвърденъ строителенъ планъ на разрешена сграда (чл. 81).

Чл. 85. Архитектитѣ трѣбва да изпълняватъ наредбитѣ на тоя законъ и за всички държавни и обществени здания.

Чл. 86. Съ настоящиятъ законъ се отменятъ: а) закона и неговата притурка за пѣтищата и сградитѣ отъ 1864 г. (1280); б) закона отъ сжщата 1864 г. за такситѣ на технически работи и експертизи; в) закона отъ сжщата 1864 г. за такситѣ по разни технически изучаваня; г) закона за строенето на здания въ Цариградъ и въ неговиятъ вилаетъ отъ 1875 год. и д) закона за сградитѣ отъ 1882 год.²⁾

Чл. 87. Изпълнителъ на тоя законъ е Министерството на вжтрешнитѣ работи.

Цариградъ 1891 год.

1) Време е вече да се установи и въ България подобна санкция спрямо служащи и частно практикуващи инженери, архитекти, кондуктори и землемѣри, за да може да се наказватъ строго провинениятъ техници и запазва съ това доброто име на редовнитѣ. (авт.).

2) Горезложенитѣ отменени закони сж помѣстени: на страници 499, 511 и 526 отъ втория томъ на Дестурата (връзка на закони), на страница 517 отъ третия томъ на втора страница отъ третата притурка на Дестурата и на страница 320 отъ четвъртата притурка.